

CMUS Profesional de Viveiro

CONCELLO DE VIVEIRO

PROGRAMACIÓN

**REPENTIZACIÓN E ACOMPAÑAMENTO DE
GUITARRA ELÉCTRICA**

ÍNDICE

INTRODUCCIÓN	4
1. METODOLOXÍA.....	5
1.1. METODOLOXÍA A EMPREGAR.....	5
1.2. ORIENTACIÓN PEDAGÓXICA DA CLASE COLECTIVA	6
1.3. ACTIVIDADES PROPOSTAS DE CARÁCTER INTERDISCIPLINAR	7
1.4. ORGANIZACIÓN DO TEMPO E DO ESPAZO	7
1.4.1. Organización do tempo.....	7
1.4.2. Organización do espazo	7
2. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	9
3. TEMAS TRANSVERSAIS	11
3.1. EDUCACIÓN EN VALORES	11
3.2. CONTIDOS ACTITUDINAIS.....	11
3.3. TECNOLOXÍAS DA INFORMACIÓN E DA COMUNICACIÓN (TICS)	12
4. ACTIVIDADES CULTURAI E DE PROMOCIÓN DAS ENSEÑANZAS	14
4.1. ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES PARA O DESENVOLVEMENTO ARTÍSTICO.....	14
4.2. ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES PARA O DESENVOLVEMENTO PERSOAL	15
5. SECUENCIACIÓN	16
5.1. ➤ 5º CURSO GRAO PROFESIONAL	18
5.1.1. Obxetivos.....	18
5.1.2. Contidos.....	18
5.1.3. Avaliación.....	19
5.1.4. Medidas de Recuperación	22
5.1.5. Criterios de Recuperación para alumnos con Materias Pendentes	22
5.1.6. Recursos Didácticos.....	23
5.2. ➤ 6º CURSO GRAO PROFESIONAL	25
5.2.1. Obxetivos.....	25
5.2.2. Contidos.....	25

5.2.3. <i>Avaliación</i>	26
5.2.4. <i>Medidas de Recuperación</i>	29
5.2.5. <i>Criterios de Recuperación para alumnos con Materias Pendentes</i>	29
5.2.6. <i>Recursos Didácticos</i>	30
6. PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN E SEGUIMENTO DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA.....	32
7. PROCEDIMENTOS PARA REALIZAR A AVALIACIÓN INTERNA DO DEPARTAMENTO.....	33
8. ANEXOS.....	34
8.1. CRITERIOS PARA A OBTENCIÓN DOS PREMIOS DE FIN DE GRAO.....	34
8.2. PRBAS DE ACCESO.....	35
➤ PRBAS DE ACCESO A 6º CURSO DE REPENTIZACIÓN E ACOMPAÑAMENTO DE GUITARRA ELÉCTRICA, GRAO PROFESIONAL.....	35
8.3. BIBLIOGRAFÍA XERAL.....	39

INTRODUCCIÓN

As ensinanzas artísticas reguladas pola Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de Educación, ten por finalidade promocionalle ao alumnado unha formación artística de calidade, así como a de garantir a cualificación dos futuros profesionais da música.

A Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de Educación, no seu artigo 6.2 atribúe ao Goberno fixar as ensinanzas mínimas, que constitúen os aspectos básicos do currículo, co fin de garantir unha formación común a todos os alumnos e a validez dos títulos correspondentes. Así mesmo, o artigo 6.4 determina que as administracións educativas competentes establecerán o currículo das distintas ensinanzas reguladas pola mesma, que deberá incluír os aspectos básicos relativos aos obxectivos, contidos e criterios de avaliación que constitúen as ensinanzas mínimas.

O Real Decreto 1577/2006, do 22 de decembro, fixa os aspectos básicos do currículo das ensinanzas profesionais de música reguladas pola LOE.

O Decreto 198/2007, do 27 de setembro, establece a ordenación do grao elemental das ensinanzas de réxime especial de música, e o seu currículo para o ámbito de competencia da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria na Comunidade Autónoma de Galicia. Neste decreto establécese que a finalidade do grao elemental das ensinanzas de réxime especial de música é promover a autonomía do alumnado para que a súa capacidade de expresión musical adquira a calidade artística necesaria que permita acceder ao grao profesional.

O Decreto 203/2007, do 27 de setembro, establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música na Comunidade Autónoma de Galicia. Neste decreto establécese que a finalidade das ensinanzas profesionais de música é a de proporcionarlle ao alumnado unha formación artística de calidade e garantir a cualificación dos futuros profesionais da música, e ordénase en catro funcións básicas: formativa, orientadora, profesionalizadora e preparatoria para estudos posteriores.

A presente programación da concreción aos anteriores decretos a nivel de centro, e será o documento polo que se desenvolvan os diversos parámetros do traballo de aula dos docentes deste departamento.

1. METODOLOXÍA

Os resultados que pretendemos acadar, as competencias básicas do currículo, son a referencia que nos guiará para decidir acerca dese conxunto ordenado de operacións que debemos levar a cabo. Unha interpretación consciente, uns coñecementos que crecen cada día, unha actitude positiva e dinámica fronte ao estudo, tales son as metas que nos propoñemos alcanzar nesta materia.

Ao longo da historia da evolución do guitarra eléctrica en particular ten habido distintos métodos para a aprendizaxe da súa técnica, variedade de estilos, distintas visións de abordar a práctica deste instrumento, pedagogías e escolas. Actualmente, trátase de combinar todas estas vertentes e da realización de exercicios, estudos e obras, conxuntamente cun análise o máis rigoroso posible das mesmas, coa finalidade de achegarnos a esa comprensión e interpretación consciente que pretendemos.

Neste proceso, deberase fomentar a creatividade do alumnado dende o primeiro momento, estimulándoo no estudo de todas estas cuestións e dos diferentes estilos, de xeito que, pouco a pouco, se vaian introducindo novos elementos e novos coñecementos e prácticas. A fin de contas, trataríase de acadar a maior musicalidade e desenvolvemento das competencias do alumnado dentro do ámbito musical.

A metodoloxía apoiarase nos seguintes principios metodolóxicos:

- A formación individual e personalizada.
- A aplicación dunha educación en valores.
- A autonomía pedagóxica
- Desenvolvemento dunha metodoloxía activa e de participación.
- A formación e desenvolvemento do espírito crítico.
- Desenvolvemento da capacidade creativa.
- Mostra da utilidade do aprendido.
- A orientación educativa.
- A participación e colaboración de compañeiros, familias e titores.

O profesor debe ser imaxinativo para crear xogos e actividades que permitan o traballo dos contidos a acadar. A motivación é esencial para que o alumno senta a necesidade de continuar na indagación das posibilidades expresivas que lle ofrece a guitarra eléctrica.

1.1. METODOLOXÍA A EMPREGAR

- a) Análise do traballo realizado polo alumno ao longo da semana.
- b) Control da posición, afinación e realización de exercicios técnicos.
- c) Revisión e análise do material traballado, valorando o método de estudo.
- d) Corrección e aprendizaxe das pezas mediante elementos illados.
- e) Traballo de diferentes tipos de memoria.

- f) Desenvolvemento do traballo realizado mediante variacións dalgún elemento da obra (*improvisación rítmica, harmónica, etc*).
- g) No caso de ser apropiado, iniciación de novos traballos musicais.
- h) Lectura a primeira vista.
- i) Práctica de conxunto.
- j) Realización de audicións trimestrais obrigatorias.
- k) Participación en concertos.
- l) Asistencia a outras audicións ou concertos e realización de traballos escritos sobre as obras escoitadas e as interpretacións.

1.2. ORIENTACIÓN PEDAGÓXICA DA CLASE COLECTIVA

O citado Decreto establece que “cando as condicións o permitan, o alumnado dunha mesma especialidade recibirá unha clase colectiva de 60 minutos á semana”. A clase colectiva é necesaria para cubrir determinados aspectos esenciais na formación do alumno. O traballo en grupo obriga ao alumno a non atoparse ignorante do que sucede ao seu ao redor e fomenta nel o compañeirismo. Ten tamén un carácter de apoio e de estímulo para os seus participantes, pois nelas trabállanse materias coas que o alumno comprende mellor o mundo da guitarra e da música. Deste xeito séntese máis integrado no centro e, como resultado, estuda máis e mellor.

As materias a tratar alternaranse cun criterio totalmente flexible e aberto, tratando de estimular ao alumno para que posteriormente afondar e investigue sobre os temas tratados, que poden ser:

- Realización e potenciación do traballo sobre a técnica elemental da guitarra eléctrica: articulación, pulsación, independencia dos dedos, coordinación de ambas mans, arpechos, ligados, etc.
- Lectura a primeira vista.
- Música de Cámara.
- Audicións, música comparada, xeneralizacións sobre diferentes épocas e autores, evolución da guitarra eléctrica, etc.
- Outros:
 - Improvisación.
 - Adestramento auditivo.
 - Desenvolvemento da memoria musical.
 - Métodos de estudo
 - Actitude á hora de tocar en público, etc.

1.3. ACTIVIDADES PROPOSTAS DE CARÁCTER INTERDISCIPLINAR

- Asistencia dos alumnos aos concertos e actos organizados polo Conservatorio.
- Realización de audicións de alumnos.
- Organización de cursos ou concertos con intérpretes e profesionais recoñecidos (*pendente sempre da aprobación do Consello Escolar*).
- Agás imprevistos, a semana anterior a cada avaliación dedicarase ás probas de técnica e lectura e á celebración das audicións obrigatorias. Tódolos alumnos terán que participar en cada unha destas tres sesións de audicións. Para os alumnos de grao profesional será ademais obrigatorio realizar as probas de técnica e lectura. Durante esas semanas suspenderanse as clases individuais e colectivas.

1.4. ORGANIZACIÓN DO TEMPO E DO ESPAZO

1.4.1. Organización do tempo

Se contamos con que un curso académico consta de trinta semanas aproximadamente, este sería o número de sesións dedicadas á materia de Repentización e Acompañamento de Guitarra Eléctrica, a razón de media hora semanal. De todas elas, tres dedicaríanse ás actividades de avaliación, cada unha delas trimestral.

En canto á organización da cada unha das sesións, estas estruturaránse en:

- a) Presentación da obra, estudo ou exercicios dos que se vai a tratar.
- b) Explicación práctica dos contidos concretos e da técnica adecuada para achegarmos á interpretación.
- c) Recapitulación das ideas principais.
- d) Proposta de traballos para axudar a comprender mellor o aprendido na sesión.
- e) Corrección dos traballos da sesión anterior e repaso e revisión de contidos anteriores.

1.4.2. Organización do espazo

Un aspecto importante para o bo funcionamento da clase é a situación dos recursos materiais da aula no espazo. Se as características da aula o permiten, será moi eficaz dispor o mobiliario (cadeiras, atrás...) formando un "V" ou un ángulo recto. Esta disposición é idónea para que o alumnado estea en contacto directo e permite, ademais, un maior achegamento da docencia, o que redundará nunha maior atención, escoita activa e participación na clase.

Os materiais curriculares de uso cotiá na aula permitirán a óptima realización da actividade académica. O equipamento básico nas aulas do Departamento de Corda Pulsada, para a materia de Repentización e Acompañamento de Guitarra Eléctrica, debe ser o seguinte:

- Guitarra Eléctrica,
- Amplificador,
- Cables jack,
- Púas,

- Afinador,
- Atril,
- Cadeiras axeitadas,
- Lapis e outros artigos de escritura, goma de borrar, etc,
- Partituras, Libros, Métodos, Manuais, e outras publicacións,
- Metrónomo,
- Reprodutor CD/Mp3,
- Cds, lapis memoria USB,
- Repostos (cordas, limpadores, etc).

O profesor tamén precisará para a súa labor determinado equipamento de cara a ter perfectamente arquivado o diverso material curricular, ter de cara ao público e o alumnado toda a información académica pertinente e un lugar propio de traballo onde realizar distintas labores propias das súas obrigacións:

- Mesa de traballo,
- Estantes,
- Cortiza,
- Caixóns, arquivadores, etc.

O Departamento de Corda Pulsada habilitará así mesmo un espazo, accesible a tódolos alumnos e ao público en xeral, onde se colocará un Taboleiro co gallo de informar de tódalas actividades, audicións, concertos, programacións, repertorio e calquera outra cousa que teña que ver coa vida académica do centro en xeral e do Departamento en particular.

2. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

A atención á diversidade constitúe un reto necesario de resposta de educación de calidade de todo centro escolar. No conservatorio se recoñece a heteroxeneidade como algo positivo e enriquecedor no marco da calidade total. O recoñecemento das diversidades existentes (capacidade, motivación, interese, estilos de aprendizaxe, ritmos, valores culturais...) constitúen o punto do que partimos para evitar que as diferenzas se convertan en desigualdades e desvantaxes entre o alumnado. A realidade educativa actual é complexa, variable e acolle, a un alumnado igualmente diverso. O principio de "Atención á diversidade" enténdese dende as seguintes formulacións:

1. As diferenzas individuais no proceso de aprendizaxe constitúen un aspecto da condición humana. A diversidade é, polo tanto, unha característica de tódolos alumnos e non só duns poucos.
2. Tódolos alumnos necesitan axudas psicopedagóxicas ao longo da súa escolarización, ben sexan de tipo persoal ou técnico ou material, co obxecto de conseguir os fins da Educación. Polo tanto, o factor que marca as diferenzas fai referencia ao tipo e grao de axudas precisas.
3. As necesidades educativas dos alumnos se presentan sempre asociadas ás condicións persoais e particulares froito dunha interacción entre o individuo e seu entorno físico-social-cultural.

Así mesmo, as persoas que destacan ou sobresaen pola súa excepcionalidade intelectual podémolas englobar co termo "Altas Capacidades" pois é a característica máis xenérica do grupo. Estas persoas forman un grupo moi heteroxéneo. Podemos dicir que cada unha delas, en realidade coma todas, será un "caso único". As concepcións sobre a superdotación e talento foron modificándose en función dos diferentes modelos de intelixencia. Estes modelos podemos clasificalos en modelos baseados en capacidade, modelos baseados no rendemento, modelos cognitivos e modelos socioculturais.

A vía para o tratamento da diversidade é a adaptación curricular. Conxunto de accións dirixidas a adecuar o currículo ás necesidades dun alumno ou grupo determinado. Dependendo das circunstancias que se presenten no aula, o profesor poderá empregar as seguintes estratexias. A adaptación de obxectivos e contidos terá que respectar os mínimos exixibles fixados na programación.

A atención á diversidade leva implícita unha serie de medidas que son ofertadas dentro dunha estratexia común con diferentes opcións:

- a) O reforzo educativo é unha medida ordinaria de atención á diversidade que afecta a elementos non prescritivos do currículo, é dicir, á secuencia de contidos, ás formas e instrumentos de avaliación, á organización da aula, aos agrupamentos de alumnos e a todo aquilo incluído dentro do ámbito da metodoloxía.
- b) Adaptacións do material didáctico: as modificacións dun ou de máis elementos prescritivos do currículo, como son os obxectivos, os contidos e os criterios de avaliación, para atender as necesidades educativas dun alumno ou unha alumna

motivadas tanto por unha determinada dificultade persoal como polas súas capacidades excepcionais.

- c) Proponer actividades de traballo diferenciadas: O profesor fará unha análise dos contidos da materia e preparara actividades con distinto nivel de dificultade que permitan tratar estes mesmos contidos con esixencias distintas.
- d) Organizar o traballo de forma flexible e con ritmos distintos de aprendizaxe.
- e) Acelerar ou frear o ritmo de introdución de novos contidos adaptándose ao alumno individualmente.

No principio do curso académico, despois da matriculación, cada Departamento revisará a matrícula para detectar posibles casos de alumnado que requira unha atención especial. De acontecer así, e no caso do Departamento de Corda Pulsada realizarase a adaptación curricular correspondente na que se terán en conta os seguintes aspectos de acordo co tipo de circunstancia concreta (problemas e minusvalías motoras, cegueiras, etc):

- a) Programa adaptado.
- b) Material específico para uso de profesor e alumno na aula.
- c) Acomodo de horarios e aulas dispoñibles.
- d) Contacto e colaboración con centros e organizacións especializadas, e cos pais do alumno.

3. TEMAS TRANSVERSAIS

3.1. EDUCACIÓN EN VALORES

Nunha educación orientada á calidade, o valor do esforzo continuado debe ser unha referencia continua para tódolos colectivos implicados nela: alumnos, profesores, pais, centro escolar e administración educativa. Esta aposta pola calidade do ensino leva outros valores asociados: puntualidade, orde, limpeza, disciplina, rigorosidade no traballo, responsabilidade, sentido da colaboración, respecto polas persoas e polas cousas.

Estes valores, que son a base dunha educación cívica, xiran así mesmo arredor doutros que configuran a vida en sociedade: a educación para a paz, para a igualdade dos sexos, para a saúde, para o lecer. Estes valores están presentes de forma implícita e cotiá na vida diaria na aula, na clase, e a comunidade educativa debe velar porque ningún outro tipo de actitude atente contra estes principios de convivencia.

Aínda que esta educación transversal os alumnos a veñan recibindo dende sempre, nesta idade, entre os 8 e os 17 anos aprox., os valores que asuman serán realmente decisivos para toda a súa vida. Polo tanto, o xeito de aplicar os contidos desta programación, a súa metodoloxía, presta unha gran atención ás actitudes. A impotancia das actitudes e o feito de que o estudo dun instrumento musical traballa o espírito e o intelecto fan que a educación en valores sexa facilmente abordada ao ter presente as normas, ás demais persoas, ao material da aula, aos compañeiros e profesores. Na materia tense en conta a actitude de escoita, o respecto mutuo ás opinións, o valor do traballo, do esforzo e da colaboración.

3.2. CONTIDOS ACTITUDINAIS

1. Interese por coñecer e empregar correcta e adecuadamente os contidos estudados.
2. Actitude ordenada no traballo, planificando con antelación as tarefas.
3. Valoración do propio instrumento como medio que permite unha evolución e madurez dentro do coñecemento musical en xeral.
4. Interese polas novas formas de expresión relacionadas co propio instrumento, a música en xeral e a música contemporánea.
5. Realización do traballo proposto na aula e cumprimento dos prazos establecidos.
6. Esforzo por mellorar o propio rendemento.
7. Apreciación da importancia da audición respectuosa e atenta da música.
8. Valoración do pracer de escoitar música.
9. Respeto e comprensión cara os diferentes estilos musicais.
10. Apreciación do silencio e dos beneficios que nos reporta.
11. Actitude crítica ante o consumo indiscriminado de música.
12. Participación activa na clase e interese polas actividades que se desenvolvan na mesma.
13. Respeto e tolerancia cara ós compañeiros e á creación artística.
14. Valoración da importancia dos medios de transmisión musical.

15. Valoración das achegas da tecnoloxía ao desenvolvemento da música.
16. Desenvolvemento dunha actitude crítica positiva ante o traballo realizado na clase.
17. Respeto e aprecio das capacidades propias e as dos seus compañeiros/as.
18. Valoración do traballo en grupo.
19. Adopción dunhas normas de colaboración e responsabilidade.
20. Asistencia a clase de forma continuada e con puntualidade.
21. Orde e limpeza, tanto no seu traballo como no contorno.
22. Valoración e respecto das normas de uso e mantemento dos instrumentos, materiais da aula e do centro, etc.

3.3. TECNOLOXÍAS DA INFORMACIÓN E DA COMUNICACIÓN (TICS)

Os sistemas educativos actuais establecen unha nova formulación pedagóxica na que a comunicación prodúcese non só a través da linguaxe oral e escrita, senón tamén a través doutras novas linguaxes, como son a audiovisual e a telemática. A posibilidade de compartir información, experiencias, de participar en actividades entre centros en tempo real, de buscar información puntual acerca de calquera contido, etc..., abre novas posibilidades de aprendizaxe que enriquecen a formación integral do alumnado.

A educación precisa de novos recursos que permitan que o ensino discorra polo mesmo camiño que a sociedade: a sociedade da información, da comunicación, da participación, de compartir coñecementos, experiencias co fin do enriquecemento común. Non se debe esquecer que unha educación baseada na lectura de textos está abocada ao fracaso ao deixar aos educandos á marxe da rede comunicativa construída polas TIC.

A utilización destas tecnoloxías nos centros educativos permitirá unha formación máis completa, unha renovación na pedagogía e na didáctica; poderán utilizarse tamén como medio de análise, de investigación, de manexo de aplicacións que forman parte habitual do entorno da sociedade.

Podemos facer a seguinte clasificación das TIC de utilidade para o proceso de ensino na materia:

- Medios Audiovisuais.
- Medios en internet. Relacionado co punto anterior: procura e emprego de tutoriais, información en redes, contidos audiovisuais de utilidade coma videos de actuacións en directo, concertos de artistas destacados, promoción das propias actividades culturais do Conservatorio, concertos e audicións, procura de material didáctico complementario, servizos telemáticos de videoconferencia de cara a tutoriais ou clases on line, etc.
- Programas informáticos. Programas de escritura musical, edición de partituras, grabación, acompañamento musical, amplificación e tratamento do son, etc.
- Medios para a comunicación: Servizos de mensaxería instantánea, correo electrónico, videoconferencia.

- O portal web do centro, para comunicación á comunidade escolar e ao alumnado da materia das actividades programadas, audicións, eventos, etc.

O profesor deberá servir de guía para axudar ao alumnado a procurar, obter, procesar, comunicar información e para transformala en coñecemento, sempre cunha actitude crítica e selectiva.

Na aula, de entre as moitas ferramentas que as novas tecnoloxías e Internet poñen ao noso servizo, serán de uso común as seguintes:

- Programa e arquivos **GUITAR/BASS PRO**. Arquivos dixitais de partituras dos temas recomendados para o Grao Elemental. Estes arranxos deben ser sempre examinados polo profesor antes da súa aplicación na aula. Pode que moitos destes arranxos non sexan axeitados ao nivel esixido en cada curso.
- Programa **BAND IN A BOX** (acompañamentos, secuenciación, composición).
- Programa **SIBELIUS** (editor de partituras). Outros editores de partituras: *ENCORE*, *FINALE*, etc.

4. ACTIVIDADES CULTURAIS E DE PROMOCIÓN DAS ENSIANZAS

Unha actividade pedagóxica moderna non pode quedar reducida ao ámbito da aula, aínda sendo este o espazo central do proceso educativo. Este traballo pode verse complementado por outras tarefas realizadas noutros espazos do propio centro ou doutras entidades colaboradoras.

Estas actividades están orientadas a superar o marco tradicional das clases de instrumento, complementándoas con actividades o máis variadas posibles que poñan en contacto os nosos alumnos coa realidade musical nun senso máis amplo, permitíndolles conectar esta realidade coa sociedade e a cultura do noso tempo.

Para que estas actividades teñan o máximo proveito, deben relacionarse có proceso xeral de aprendizaxe en resposta a unha adecuada planificación.

As actividades extra-escolares son esenciais para o desenvolvemento persoal e artístico do alumnado. Desta forma, dividiremos estas actividades en dúas categorías: actividades extra-escolares relacionadas coas artes e as relacionadas co desenvolvemento físico e persoal.

4.1. ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES PARA O DESENVOLVEMENTO ARTÍSTICO

É importante que o alumno, como músico, este exposto a outras manifestacións artísticas. Por iso será importante que o alumno coñeza e se enriqueza con visitas ao museo, exposicións, representacións de obras teatrais, espectáculos de danza clásica, moderna e folclórica e todo aquilo que poida relacionar máis adiante coa música que interpretará. Como alumno de guitarra eléctrica, sería conveniente que fose a concertos de folk, jazz, música clásica e popular. Ademais, mediante os concertos sinfónicos e de agrupacións camerísticas, percibirá o timbre sonoro dos demais instrumentos que poderá aplicar sempre nas diferentes voces da música para guitarra eléctrica. O Departamento de Corda Pulsada fomentará o desenvolvemento artístico mediante a promoción das seguintes actividades:

Organizadas polo departamento:

- Audicións de alumnos dos distintos profesores do departamento seguidas de comentarios colectivos de profesores e alumnos sobre as mesmas. Fomentarase a crítica construtiva e evítanse comentarios de mal gusto. O obxectivo será aprender colectivamente dos erros e das virtudes dos alumnos e ao mesmo tempo servirá como exemplo de colaboración entre os profesores do departamento para compartir ideas e achegar solucións conxuntas aos problemas que tiveron os alumnos nas súas actuacións.
- Realización de cursos no segundo ou terceiro trimestre.
- Organización de concertos en cada un dos trimestres con artistas invitados
- Programación de intercambios con outros conservatorios no segundo trimestre.

- Organización de concertos en colexios, museos e institucións culturais por parte do alumnado.

O profesor recomendará escoitas e audicións de obras gravadas relacionadas cos contidos estudados, autores e obras de referencia dos diversos estilos, así como a lectura de libros, revistas, artigos de investigación e páxinas web idóneas pola súa información. Terase en conta a idade do alumnado á hora de facer estas recomendacións, incluso no caso de que pertencen ao mesmo curso, dada a lóxica mestura de idades presente nas nosas ensinanzas. Desta forma, afondarase na formación dun espírito crítico no alumnado, que lle permita seleccionar só a información máis interesante, co xeito de complementar e crecer no seus coñecementos.

4.2. ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES PARA O DESENVOLVEMENTO PERSOAL

Coma músicos e dende unha temperá idade é importante que comprendamos que ao tocar un instrumento desgastamos o noso corpo coma se fóssemos atletas profesionais. Por iso, debemos manter a nosa forma física sempre activa e forte. Como baixista, o alumno utilízase os músculos das costas, brazos, mans e dedos continuamente, sen esquecer tamén o esforzo e a postura xeral. Desta forma, será importante que o alumno reforce a musculatura xa citada e os tendóns dos brazos mediante a práctica de actividades físicas. Os deportes máis apropiados, ademais de facer estramonios antes de tocar, serían a natación, pilates, circuítos de ximnasia predeterminados por un especialista e tamén o ioga e tai-chi. Cabe destacar a importancia da relaxación, non só á hora de tocar, senón tamén na vida cotiá. As actividades como ioga e tai-chi contribuirán á práctica da respiración diafragmática, a relaxación e tamén ao control da respiración, meditación e concentración ademais de asegurar un ton muscular e postural corporal ideal.

5. SECUENCIACIÓN

As ensinanzas dos instrumentos de corda dos estudos profesionais de música terán como **obxectivo** contribuír a desenvolver no alumnado as seguintes capacidades:

- Coñecer as características e posibilidades sonoras do instrumento para conseguir un perfeccionamento continuo da calidade sonora e saber utilizalo dentro das esixencias do nivel, tanto na interpretación individual como de conxunto.
- Dominar no seu conxunto a técnica e as posibilidades sonoras e expresivas do instrumento, así como alcanzar e demostrar a sensibilidade auditiva necesaria para perfeccionar gradualmente a calidade sonora.
- Utilización, con autonomía progresivamente maior, dos coñecementos musicais para solucionar as cuestións relacionadas coa interpretación: dixitación, articulación, fraseo, etc.
- Coñecer as diversas convencións interpretativas vixentes nos distintos períodos da historia da música do século XX, especialmente as referidas á escritura rítmica ou á ornamentación.
- Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para o desenvolvemento da memoria.
- Desenvolver a capacidade da lectura a primeira vista e aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para a improvisación co instrumento.
- Afondar no coñecemento dos diferentes estilos e obras e nos recursos interpretativos para abordar calquera deles.
- Dominar o propio instrumento dacordo coas esixencias de cada obra, tanto técnicas como de control do son.
- Aplicar en todo momento a audición polifónica para escoitar simultaneamente as diferentes partes ao mesmo tempo que se executa a propia, amosando a sensibilidade auditiva necesaria para a perfección gradual da calidade sonora.

Os **contidos xerais** do Grao Profesional serán:

- Traballo de pasaxes de grupo sinxelos, con audicións e interpretación coa gravación; traballo de pasaxes propostas polos profesores de orquestra para o curso.
- Iniciación ó coñecemento dos distintos estilos musicais.
- Estudo da partitura sen instrumento.
- Adestramento progresivo da memoria.
- Lectura a primeira vista.
- Desenvolvemento da sensibilidade auditiva como factor fundamental para a obtención da calidade sonora.
- Utilización das posibilidades tímbricas do instrumento.
- Aprendizaxe das diversas formas de ataque na man dereita, para conseguir progresivamente unha calidade sonora adecuada e realizar distintos planos simultáneos.
- Iniciación á comprensión das estruturas musicais nos seus distintos niveis -motivos, temas, períodos, frases, seccións, etc.- para chegar, a través diso, a unha interpretación consciente e non meramente intuitiva.

- Desenvolvemento dunha condución clara das voces en obras contrapuntísticas.
- Iniciación ás grafías contemporáneas.
- Unidade e uniformidade sonora: Respiración, ataque, vibrato, afinación, articulación, ritmo, fraseo, carácter, etc.
- Agónica e Dinámica: estudo e práctica dos xestos anacrúsicos precisos para tocar sen dirección, equilibrio sonoro e de planos, control permanente da afinación e do son, desenrolo da igualdade de ataques.
- Análise e interpretación das obras do repertorio.
- Valoración do Silencio no marco da interpretación.
- Audicións comparadas e análises críticos das características das súas interpretacións e diferentes versións.
- fraseo e a súa adecuación aos diferentes estilos.

5.1. ► 5º CURSO GRAO PROFESIONAL

5.1.1. Obxetivos

- Interpretar Standards de diversos estilos con acompañamento para traballar os distintos aspectos musicais involucrados.
- Traballar pasaxes de dificultade acorde co nivel.
- Executar acompañamentos con soltura dacordo ao nivel e o estilo das obras.
- Introducir no alumno hábitos correctos de estudo. Autoavaliación.
- Traballar en conxunto mostrando unha actitude participativa.
- Dominar no seu conxunto a técnica e as posibilidades sonoras e expresivas do instrumento, así como alcanzar e demostrar a sensibilidade auditiva necesaria par perfeccionar gradualmente a calidade sonora .
- Utilizar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para solucionar cuestións relacionadas coa interpretación: dixitación, articulación, fraseo, etc.
- Coñecer as diversas convencións interpretativas vixentes nos distintos períodos da historia da música do século XX, especialmente as referidas á escritura rítmica ou á ornamentación.
- Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para o desenvolvemento da memoria.
- Desenvolver a capacidade da lectura a primeira vista e aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para a improvisación co instrumento.

5.1.2. Contidos

- Cifrado americano.
- Interpretación de temas propostos conxuntamente polo alumno e o profesor.
- Coñecemento dos distintos estilos musicais.
- Estudo da partitura sen instrumento.
- Adestramento progresivo da memoria.
- Lectura a primeira vista.
- Unidade e uniformidade sonora: Respiración, ataque, vibrato, afinación, articulación, ritmo, fraseo, etc.
- Agónica e Dinámica: estudo e práctica dos xestos anacrúsicos precisos para tocar sen dirección, equilibrio sonoro e de planos, control permanente da afinación e do son, desenrolo da igualdade de ataques. escoita das outras voces por encima da propia individual. Matiz.
- Análise e interpretación das obras do repertorio.
- Valoración do Silencio no marco da interpretación.
- Técnicas de control do son nos diversos estilos musicais: diferentes modelos de construción de guitarras e diferentes sons, pastillas, efectos e pedais de efectos, o son en directo, técnicas de ecualización, a amplificación, a textura sonora, o manexo do material.

- Audicións comparadas de diferentes interpretacións de conxuntos e grupos e análises críticos das características das súas interpretacións e diferentes versións.

5.1.3. Avaliación

Criterios de Avaliación

- Ler a primeira vista obras dunha dificultade dacordo ao nivel ou dunha dificultade menor da prevista para a agrupación que corresponda. *Este criterio pretende comprobar a capacidade do alumno para desenvolverse con autonomía na lectura dun texto musical, así como o seu grao de fluidez e comprensión da obra.*
- Estudar as obras correspondentes ao repertorio programado. *Mediante este criterio preténdese avaliar o sentido da responsabilidade como membro dun grupo, a valoración do seu papel dentro do mesmo e o respecto pola interpretación musical.*
- Interpretar en público obras do repertorio. *Este criterio serve para comprobar a unificación de criterios, o fraseo, a precisión rítmica, a preparación de cambios dinámicos, a acentuación, a adecuación interpretativa ao carácter da peza e o seu estilo, o respecto e o sentido de responsabilidade dentro dun grupo baixo a presión e circunstancias dunha actuación en público.*
- Asistencia ás clases. *Avaliaráse o compromiso, sentido da responsabilidade e esforzo individual do alumno.*

Mínimos Esixibles

Ao longo do curso, esixiranse uns mínimos para poder superar o mesmo, e serán os que se detallan a continuación:

- Amosar dominio na execución de estudos e obras sen desligar os aspectos técnicos dos musicais. Interpretación de alomenos 3 pezas estándares atendendo aos criterios de lectura a 1ª vista, acompañamentos, arreglos e improvisación.
- Amosar sensibilidade auditiva no uso das posibilidades sonoras do instrumento.
- Amosar a autonomía necesaria para abordar a interpretación dentro dos marxes de flexibilidade que permita o texto musical. Mostrar autonomía na resolución de problemas técnicos e interpretativos.
- Presentar en público un programa axeitado ao seu nivel demostrando capacidade comunicativa e calidade artística.
- Participar activamente nas clases colectivas, ensaios co pianista Acompañante ou combo e audicións programadas. Traballar en conxunto, mostrando unha actitude participativa.
- Ser capaz de ler a primeira vista pasaxes de dificultade axeitada ó nivel.
- Amosar una actitude aberta ante as diferentes linguaxes contemporáneas.

Procedementos e Ferramentas de Avaliación

Tipos de Avaliación:

- **Inicial:** Establécese este tipo da avaliación para concretar as características dos nosos alumnos, así como para detectar, nos casos que así se precisase, as posibles carencias ou problemas que poida ter o alumno, para así poder resolver no menor tempo posible e da forma mais axeitada.
- **Continua:** Establécese este tipo da avaliación como seguimento habitual do alumnado, ao longo de todo o curso académico, aportando ao alumno a posibilidade de progresar no tempo, favorecendo así unha aprendizaxe integradora.
- **Final ou sumativa:** Dada a necesidade de emitir unha nota ao termo de cada seu trimestre, así como ao final do curso académico, establécese este tipo da avaliación que nos aportará a información necesaria á hora de concretar que obxectivos e en que grao se obtiveron.

Efectuarase un seguimento dos seguintes apartados:

1. Asistencia a clase.
2. Distribución temporal do repertorio (avaliación por parte do profesor titor en cada clase e ante tódolos membros do departamento a través das probas trimestrais de repertorio ou audicións).

1º Trimestre:

- Traballar un mínimo dunha ou dúas das Obras no trimestre.
- Traballo dos diversos elementos técnicos apropiados ao repertorio do trimestre adaptándoo ás necesidades do alumno, mediante os exercicios axeitados.
- Traballo parcial da lectura a primeira vista conforme aos niveis de cada curso.

2º Trimestre:

- Traballar un mínimo dunha ou dúas das Obras no trimestre.
- Traballo e repaso das obras lidas no primeiro trimestre referenciadas no segundo apartado do primeiro trimestre, excepto no primeiro curso de grado elemental.
- Ampliación dos aspectos técnicos traballados anteriormente. Traballo dos exercicios axeitados.
- Lectura do resto do programa e memorización parcial de polo menos o número de pezas indicado no curso de que se trate.
- Traballo parcial da lectura a primeira vista conforme aos niveis de cada curso.

3º Trimestre:

- Acadar tódolos obxectivos descritos para o curso. Completar o repertorio proposto.
- Maduración de tódalas pezas esixidas no programa e memorización total de polo menos un número mínimo de obras, indicado para cada curso de que se trate.
- Repaso de todas as obras traballadas nos anteriores trimestres.

3. Actuacións en público (concertos, audicións públicas, audicións de repertorio ante o resto de alumnado e o profesorado do departamento).

Criterios de Cualificación

Dado o carácter continuo da formación instrumental, o alumno deberá alcanzar o nivel do curso antes de abordar o repertorio do curso seguinte. Polo tanto compre establecer uns criterios de cualificación que permitan certificar a madurez e evolución académica do alumno, de cara a promover ao curso seguinte.

Os criterios de cualificación serán os seguintes:

1. Repertorio: Acadar o nivel esixido para cada curso na execución dun repertorio composto por obras, estudos ou exercicios de repentización, acompañamento, lectura a primeira vista, etc, axeitado ao nivel, establecido na Programación xeral, atendendo aos diferentes aspectos técnicos: dixitacións, posición de Corpo e mans, calidade do son, dinámica e agóxica. Comprenderá o 70% da cualificación final do curso.

2. Asistencia regular e Actitude: A regular asistencia ás clases é un aspecto imprescindible para unha avaliación e seguimento continuos do alumno por parte do profesor, co obxectivo de certificar a súa evolución académica. Implica unha boa actitude por parte do alumno á hora de abordar o estudo dun repertorio axeitado, traballo regular na casa, asistencia ás clases, concertos, audicións e calquera actividade académica complementaria programada polo Departamento. Comprenderá o 30% restante da cualificación final do curso.

Para avaliar o grao de dominio no aprendizaxe do programa estableceranse tres niveis:

1. Lectura e dixitación: O alumno/a domina ritmicamente a obra, utiliza unha dixitación adecuada, é capaz de unha primeira interpretación aínda que non consegue a suficiente soltura nas pasaxes mais complicados.

2. Dominio técnico: Mediante o estudo individualizado e racional das pasaxes de maior dificultade, utilizando en caso necesario exercicios ou estudos complementarios, cos cales o alumno/a alcance un dominio dos aspectos da mecánica instrumental da obra e ser capaz dunha interpretación fluída da mesma.

3. Dominio interpretativo: O alumno/a consegue unha interpretación musicalmente expresiva e coherente cos aspectos estilísticos (articulación, dinámica, tempo, fraseo e sonoridades apropiadas) interpretando en público e gozando da música que toca.

A expresión do nivel alcanzado será obxecto das seguintes cualificacións e súas correspondencias, sendo representadas numericamente, sen empregar decimais, e nunha escala de 1 a 10:

- Insuficiente: 1, 2, 3 ou 4.
- Aprobado: 5.
- Ben: 6.
- Notable: 7 ou 8.

- Sobresaínte: 9 ou 10.

O alumno/a que suspendera a materia de Repentización e Acompañamento de guitarra eléctrica deberá recuperar o curso pendente coa interpretación do programa do curso en cuestión.

Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

Para conceder a ampliación de matrícula é requisito indispensable que o alumno supere os obxetivos e contidos de todas as materias do curso no que está matriculado, e que o profesor considere que pode superar os do seguinte.

O Alumno/a interesado en ampliar matrícula notificará este feito aos profesores/as de todas as materias das que estea matriculado. O alumno poderá solicitar permiso para asistir coma oínte ás clases do curso ó que quere ampliar. Haberá unha xunta avaliadora formada por todos os profesores/as, que emitirán unha cualificación.

O Consello Escolar, visto as actas de avaliación, concederá as ampliacións de matrícula que procedan.

5.1.4. Medidas de Recuperación

Procedementos de Recuperación ordinarios

O proceso de recuperación implica a realización de probas específicas de recuperación mais, aínda igual de importante, unha observación e valoración das actividades cotiás na aula, o traballo que se realiza semana a semana: resolución de tarefas pendentes, hábitos correctos de estudo, actitude. Ao longo do curso, para así poder detectar problemas e adoptar medidas axeitadas para solucionarlos, é fundamental valorar tanto os procedementos, como as actitudes, así como os conceptos que se van adquirindo.

5.1.5. Criterios de Recuperación para alumnos con Materias Pendentes

Dado o carácter continuo da formación instrumental, o alumno deberá alcanzar o nivel do curso a recuperar antes de abordar o repertorio do curso seguinte. No entanto, dado que o programa de cada curso é flexible, poderanse intercalar obras e exercicios de ambos cursos, sempre segundo o criterio do profesor, sendo aconsellable que o alumno asista ás clases do curso que debe recuperar.

Probas Extraordinarias de Xuño

Segundo o disposto nas Instrucións da Secretaría Xeral de Educación e Formación Profesional para a aplicación do Calendario do Curso 2021/2022 e a Orde do 19 de

Maio de 2021 da Consellería de Cultura, Educación e Universidade, as probas extraordinarias de Setembro pasan a ter lugar no mes de Xuño. Os alumnos/as que non acaden nas probas ordinarias do mes de Maio os obxetivos e contidos mínimos esixibles do curso, establecidos na presente Programación para unha materia concreta, deberán presentarse ás probas extraordinarias do mes de Xuño. O calendario destas probas será exposto públicamente nos meses de Maio-Xuño nos taboleiros de información xeral do Conservatorio, no taboleiro do Departamento e na páxina web do Conservatorio.

A proba extraordinaria será organizada polo centro e levarase a cabo do 13 ao 17 de Xuño.

O proceso do exame será o seguinte:

- O alumno deberá interpretar un mínimo de **tres obras, estudos ou exercicios de repentización, acompañamento, lectura a primeira vista, etc, a petición do profesor ou tribunal do exame**, de entre as correspondentes á programación dese curso concreto, polo menos unha delas de memoria, empregando a medida, afinación, dinámica, articulación e fraseo adecuados ao seu contido, cunha utilización adecuada do esforzo muscular e da respiración e demostración do dominio instrumental sen deslizar os aspectos técnicos dos musicais.

5.1.6. Recursos Didácticos

A selección seguinte inclúe temas, estudos e obras recomendadas para os cursos 5º e 6º, a escoller de acordo ao nivel esixido para cada un:

a). Estudos, temas e exercicios de Progresións de acordes e análise de liñas harmónicas:

Estudos e exercicios incluídos nos libros e manuais:

- **Nothin' But Blues** de J. Aebersold. Berklee Practice Method: Guitar.
- **Get Your Band Together** de Larry Baione.
- **The Beatles' Complete. Songbook.** Antoloxía de tódalas súas cancións.
- **Beggin' Jazz Guitar** de Alan de Mause.
- **Bossa Nova Songbook** de Almir Chediak.
- **Jazz Guitar** de J. Schroedl.
- **Jazz-Rock Fusion** de Mark Hulls.
- **Jazzin' The Blues** de John Ganapes e David Ross.
- **The II-V7-I progression** de J. Aebersold.
- **Latin Guitar** de Bruce Buckingham.
- **Joe Pass Guitar Method** de Joe Pass.
- **Guitar Etudes** de Pat Metheny.
- **Great Jazz Standards**, Anthology for guitar de Fred Sokolow.
- **Great Standards of Duke Ellington** de Fred Sokolow.

- **The Real Book.** Antoloxía de estándares do Jazz, dous volúmenes.
- **The Real Rock Book.** Antoloxía de estándares do rock e o pop, dous volúmenes.
- **Major & Minor Key, Learn to Improvise Jazz** de J. Aebersold.
- **The European Real Book** Antoloxía de estándares europeos.
- **The Real Songbook: Bossa Nova, Brazilian Jazz Real Book.** Estándares brasileiros.
- **Antonio Carlos Jobim (for guitar tab).** Wise Publications.
- **Duke Ellington Jazz Guitar.** 15 sensational songs. Ed. Hal Leonard.
- **Manual del Músico de Jazz,** de Roberto Somoza.

b). Estudos de Lectura, Escalas, Posicións e Lectura a primeira vista:

Estudos incluídos nos libros e manuais:

- **Reading Studies for guitar** de W. Leavitt.
- **Melodic Rhythms for guitar** de W. Leavitt.
- **Advanced Reading Studies for Guitar** de W. Leavitt.
- **Guitar Etudes** de Pat Metheny.
- **A Modern Method for Guitar: 1-2-3 Complete** de W. Leavitt.
- **Cábalas con la Guitarra,** el secreto del arte de tocar de Gabriel Rosales.
- **Jazz Guitar** de J. Schroedl.
- **Jazzin' The Blues** de John Ganapes e David Ross.
- **Joe Pass Guitar Chords.** Ed. MelBay.
- **The II-V7-I progression** de J. Aebersold.
- **Major & Minor Key, Learn to Improvise Jazz** de J. Aebersold.

c). Manuais de Teoría aplicada ao instrumento e exercicios, patróns de escalas, acordes, dixitacións, etc:

- **Guitarra, Teoría básica aplicada** de Lalo Carnota.
- **Incredible Scale Finder,** Hal leonard guitar method. Editorial Hal Leonard.
- **A Modern Method for Guitar: 1-2-3 Complete** de W. Leavitt.
- **Cábalas con la Guitarra,** el secreto del arte de tocar de Gabriel Rosales.
- **Manual del Músico de Jazz** de Roberto Somoza.

Ao comezo de cada curso publicarase no taboleiro do Departamento de Corda Pulsada do Conservatorio Profesional de Música de Viveiro unha **lista das obras orientativas** para cada curso ou ciclo.

5.2. ► 6º CURSO GRAO PROFESIONAL

5.2.1. Obxetivos

- Interpretar Standards de diversos estilos con acompañamento para traballar os distintos aspectos musicais involucrados.
- Traballar pasaxes de dificultade acorde co nivel.
- Introducir no alumno hábitos correctos de estudo. Autoavaliación.
- Traballar en conxunto mostrando unha actitude participativa.
- Dominar no seu conxunto a técnica e as posibilidades sonoras e expresivas do instrumento, así como alcanzar e demostrar a sensibilidade auditiva necesaria par perfeccionar gradualmente a calidade sonora .
- Utilizar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para solucionar cuestións relacionadas coa interpretación: dixitación, articulación, fraseo, etc.
- Coñecer as diversas convencións interpretativas vixentes nos distintos períodos da historia da música instrumental, especialmente as referidas á escritura rítmica ou á ornamentación.
- Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para o desenvolvemento da memoria.
- Desenvolver a capacidade da lectura a primeira vista e aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para a improvisación co instrumento.
- Practicar a música de conxunto, integrándose en formacións camerísticas de diversa configuración.
- Interpretar un repertorio que inclúa obras representativas das distintas épocas e estilos dunha dificultade adecuada a este nivel.

5.2.2. Contidos

- Cifrado americano.
- Interpretación de temas, exercicios e estudos propostos polo profesor.
- Coñecemento dos distintos estilos musicais.
- Estudo da partitura sen instrumento.
- Adestramento progresivo da memoria.
- Lectura a primeira vista.
- Unidade e uniformidade sonora: Respiración, ataque, vibrato, afinación, articulación, ritmo, fraseo, etc.
- Agónica e Dinámica: estudo e práctica dos xestos anacrúsicos precisos para tocar sen dirección, equilibrio sonoro e de planos, control permanente da afinación e do son, desenrolo da igualdade de ataques. Escoita das outras voces por encima da propia individual. Matiz.
- Análise e interpretación das obras do repertorio.
- Valoración do Silencio no marco da interpretación.

- Técnicas de control do son nos diversos estilos musicais: diferentes modelos de construción de guitarras e diferentes sons, pastillas, efectos e pedais de efectos, o son en directo, técnicas de ecualización, a amplificación, a textura sonora, o manexo do material.
- Audicións comparadas de diferentes interpretacións de conxuntos e grupos e análise críticos das características das súas interpretacións e diferentes versións.

5.2.3. Avaliación

Criterios de Avaliación

- Ler a primeira vista obras dunha dificultade dacordo ao nivel ou dunha dificultade menor da prevista para a agrupación que corresponda. *Este criterio pretende comprobar a capacidade do alumno para desenvolverse con autonomía na lectura dun texto musical, así como o seu grao de fluidez e comprensión da obra.*
- Estudar as obras correspondentes ao repertorio programado. *Mediante este criterio preténdese avaliar o sentido da responsabilidade como membro dun grupo, a valoración do seu papel dentro do mesmo e o respecto pola interpretación musical.*
- Interpretar en público obras do repertorio. *Este criterio serve para comprobar a unificación de criterios, o fraseo, a precisión rítmica, a preparación de cambios dinámicos, a acentuación, a adecuación interpretativa ao carácter da peza e o seu estilo, o respecto e o sentido de responsabilidade dentro dun grupo baixo a presión e circunstancias dunha actuación en público.*
- Asistencia ás clases. *Avaliaráse o compromiso, sentido da responsabilidade e esforzo individual do alumno.*

Mínimos Esixibles

Ao longo do curso, esixiranse uns mínimos para poder superar o mesmo, e serán os que se detallan a continuación:

- Amosar dominio na execución de estudos e obras sen desligar os aspectos técnicos dos musicais. Interpretación de alomenos 3 pezas estándares atendendo aos criterios de lectura a 1ª vista, acompañamentos, arreglos e improvisación.
- Amosar sensibilidade auditiva no uso das posibilidades sonoras do instrumento.
- Amosar a autonomía necesaria para abordar a interpretación dentro dos marxes de flexibilidade que permita o texto musical. Mostrar autonomía na resolución de problemas técnicos e interpretativos.
- Presentar en público un programa axeitado ao seu nivel demostrando capacidade comunicativa e calidade artística.
- Ser capaz de ler a primeira vista pasaxes de dificultade axeitada ó nivel.
- Amosar una actitude aberta ante as diferentes linguaxes contemporáneas.

Procedementos e Ferramentas de Avaliación

Tipos de Avaliación:

- **Inicial:** Establécese este tipo da avaliación para concretar as características dos nosos alumnos, así como para detectar, nos casos que así se precisase, as posibles carencias ou problemas que poida ter o alumno, para así poder resolver no menor tempo posible e da forma mais axeitada.
- **Continua:** Establécese este tipo da avaliación como seguimento habitual do alumnado, ao longo de todo o curso académico, aportando ao alumno a posibilidade de progresar no tempo, favorecendo así unha aprendizaxe integradora.
- **Final ou sumativa:** Dada a necesidade de emitir unha nota ao termo de cada seu trimestre, así como ao final do curso académico, establécese este tipo da avaliación que nos aportará a información necesaria á hora de concretar que obxectivos e en que grao se obtiveron.

Efectuarase un seguimento dos seguintes apartados:

1. Asistencia a clase.
2. Distribución temporal do repertorio (avaliación por parte do profesor titor en cada clase e ante tódolos membros do departamento a través das probas trimestrais de repertorio ou audicións).

1º Trimestre:

- Traballar un mínimo dunha ou dúas das Obras no trimestre.
- Traballo dos diversos elementos técnicos apropiados ao repertorio do trimestre adaptándoo ás necesidades do alumno, mediante os exercicios axeitados.
- Traballo parcial da lectura a primeira vista conforme aos niveis de cada curso.
- Interpretar unha peza na Audición do Departamento.

2º Trimestre:

- Traballar un mínimo dunha ou dúas das Obras no trimestre.
- Traballo e repaso das obras lidas no primeiro trimestre referenciadas no segundo apartado do primeiro trimestre, excepto no primeiro curso de grado elemental.
- Ampliación dos aspectos técnicos traballados anteriormente. Traballo dos exercicios axeitados.
- Lectura do resto do programa e memorización parcial de polo menos o número de pezas indicado no curso de que se trate.
- Traballo parcial da lectura a primeira vista conforme aos niveis de cada curso.
- Interpretar unha obra na Audición do Departamento.

3º Trimestre:

- Acadar tódolos obxectivos descritos para o curso. Completar o repertorio proposto.

- Maduración de tódalas pezas esixidas no programa e memorización total de polo menos un número mínimo de obras, indicado para cada curso de que se trate.
 - Repaso de todas as obras traballadas nos anteriores trimestres.
 - Interpretar unha obra na Audición do Departamento ou no concerto de fin de curso.
3. Actuacións en público (concertos, audicións públicas, audicións de repertorio ante o resto de alumnado e o profesorado do departamento).

Criterios de Cualificación

Dado o carácter continuo da formación instrumental, o alumno deberá alcanzar o nivel do curso antes de abordar o repertorio do curso seguinte. Polo tanto compre establecer uns criterios de cualificación que permitan certificar a madurez e evolución académica do alumno, de cara a promover ao curso seguinte.

Os criterios de cualificación serán os seguintes:

1. Repertorio: Acadar o nivel esixido para cada curso na execución dun repertorio composto por obras, estudos ou exercicios de repentización, acompañamento, lectura a primeira vista, etc, axeitado ao nivel, establecido na Programación xeral, atendendo aos diferentes aspectos técnicos: dicitacións, posición de Corpo e mans, calidade do son, dinámica e agóxica. Comprenderá o 70% da cualificación final do curso.

2. Asistencia regular e Actitude: A regular asistencia ás clases é un aspecto imprescindible para unha avaliación e seguimento continuos do alumno por parte do profesor, co obxectivo de certificar a súa evolución académica. Implica unha boa actitude por parte do alumno á hora de abordar o estudo dun repertorio axeitado, traballo regular na casa, asistencia ás clases, concertos, audicións e calquera actividade académica complementaria programada polo Departamento. Comprenderá o 30% restante da cualificación final do curso.

Para avaliar o grao de dominio no aprendizaxe do programa estableceranse tres niveis:

1. Lectura e dicitación: O alumno/a domina ritmicamente a obra, utiliza unha dicitación adecuada, é capaz de unha primeira interpretación aínda que non consegue a suficiente soltura nas pasaxes mais complicados.

2. Dominio técnico: Mediante o estudo individualizado e racional das pasaxes de maior dificultade, utilizando en caso necesario exercicios ou estudos complementarios, cos cales o alumno/a alcance un dominio dos aspectos da mecánica instrumental da obra e ser capaz dunha interpretación fluída da mesma.

3. Dominio interpretativo: O alumno/a consegue unha interpretación musicalmente expresiva e coherente cos aspectos estilísticos (articulación, dinámica, tempo, fraseo e sonoridades apropiadas) interpretando en público e gozando da música que toca.

A expresión do nivel alcanzado será obxecto das seguintes cualificacións e súas correspondencias, sendo representadas numericamente, sen empregar decimais, e nunha escala de 1 a 10:

- Insuficiente: 1, 2, 3 ou 4.
- Aprobado: 5.
- Ben: 6.
- Notable: 7 ou 8.
- Sobresánte: 9 ou 10.

O alumno/a que suspendera a materia de Repentización e Acompañamento de Guitarra eléctrica deberá recuperar o curso pendente coa interpretación do programa do curso en cuestión.

5.2.4. Medidas de Recuperación

Procedementos de Recuperación ordinarios

O proceso de recuperación implica a realización de probas específicas de recuperación mais, aínda igual de importante, unha observación e valoración das actividades cotiás na aula, o traballo que se realiza semana a semana: resolución de tarefas pendentes, hábitos correctos de estudo, actitude. Ao longo do curso, para así poder detectar problemas e adoptar medidas axeitadas para solucionarlos, é fundamental valorar tanto os procedementos, como as actitudes, así como os conceptos que se van adquirindo.

5.2.5. Criterios de Recuperación para alumnos con Materias Pendentes

Dado o carácter continuo da formación instrumental, o alumno deberá alcanzar o nivel do curso a recuperar antes de abordar o repertorio do curso seguinte. No entanto, dado que o programa de cada curso é flexible, poderanse intercalar obras e exercicios de ambos cursos, sempre segundo o criterio do profesor, sendo aconsellable que o alumno asista ás clases do curso que debe recuperar.

Probas Extraordinarias de Xuño

Segundo o disposto nas Instrucións da Secretaría Xeral de Educación e Formación Profesional para a aplicación do Calendario do Curso 2021/2022 e a Orde do 19 de Maio de 2021 da Consellería de Cultura, Educación e Universidade, as probas extraordinarias de Setembro pasan a ter lugar no mes de Xuño. Os alumnos/as que non acaden nas probas ordinarias do mes de Maio os obxetivos e contidos mínimos esixibles do curso, establecidos na presente Programación para unha materia concreta, deberán presentarse ás probas extraordinarias do mes de Xuño. O calendario destas probas será exposto públicamente nos meses de Maio-Xuño nos taboleiros de información xeral do Conservatorio, no taboleiro do Departamento e na páxina web do Conservatorio.

A proba extraordinaria será organizada polo centro e levarase a cabo do 13 ao 17 de Xuño.

O proceso do exame será o seguinte:

- O alumno deberá interpretar un mínimo de **tres obras, estudos ou exercicios de repentización, acompañamento, lectura a primeira vista, etc, a petición do profesor ou tribunal do exame**, de entre as correspondentes á programación dese curso concreto, polo menos unha delas de memoria, empregando a medida, afinación, dinámica, articulación e fraseo adecuados ao seu contido, cunha utilización adecuada do esforzo muscular e da respiración e demostración do dominio instrumental sen desligar os aspectos técnicos dos musicais.

5.2.6. Recursos Didácticos

A selección seguinte inclúe temas, estudos e obras recomendadas para os cursos 5º e 6º, a escoller de acordo ao nivel esixido para cada un:

a). Estudos, temas e exercicios de Progresións de acordes e análise de liñas harmónicas:

Estudos e exercicios incluídos nos libros e manuais:

- **Nothin' But Blues** de J. Aebersold.
- **Berklee Practice Method: Guitar. Get Your Band Together** de Larry Baione.
- **The Beatles' Complete. Songbook.** Antoloxía de tódalas súas cancións.
- **Begginng Jazz Guitar** de Alan de Mause.
- **Bossa Nova Songbook** de Almir Chediak.
- **Jazz Guitar** de J. Schroedl.
- **Jazz-Rock Fusion** de Mark Hulls.
- **Jazzin' The Blues** de John Ganapes e David Ross.
- **The II-V7-I progression** de J. Aebersold.
- **Latin Guitar** de Bruce Buckingham.
- **Joe Pass Guitar Method** de Joe Pass.
- **Guitar Etudes** de Pat Metheny.
- **Great Jazz Standards, Anthology for guitar** de Fred Sokolow.
- **Great Standards of Duke Ellington** de Fred Sokolow.
- **The Real Book.** Antoloxía de estándares do Jazz, dous volúmenes.
- **The Real Rock Book.** Antoloxía de estándares do rock e o pop, dous volúmenes.
- **The Easy Real Book.** Fakebook (Antoloxía de estándares fáciles)
- **Major & Minor Key, Learn to Improvise Jazz** de J. Aebersold.
- **The European Real Book** Antoloxía de estándares europeos.
- **The Real Songbook: Bossa Nova, Brazilian Jazz Real Book.** Estándares brasileiros.
- **Antonio Carlos Jobim (for guitar tab).** Wise Publications.
- **Duke Ellington Jazz Guitar.** 15 sensational songs. Ed. Hal Leonard.
- **Manual del Músico de Jazz,** de Roberto Somoza.

b). Estudos de Lectura, Escalas, Posicións e Lectura a primeira vista:

Estudos incluídos nos libros e manuais:

- **Reading Studies for guitar** de W. Leavitt.
- **Melodic Rhythms for guitar** de W. Leavitt.
- **Advanced Reading Studies for Guitar** de W. Leavitt.
- **Guitar Etudes** de Pat Metheny.
- **A Modern Method for Guitar: 1-2-3 Complete** de W. Leavitt.
- **Cábalas con la Guitarra**, el secreto del arte de tocar de Gabriel Rosales.
- **Jazz Guitar** de J. Schroedl.
- **Jazzin' The Blues** de John Ganapes e David Ross.
- **Joe Pass Guitar Chords**. Ed. MelBay.
- **The II-V7-I progression** de J. Aebersold.
- **Major & Minor Key, Learn to Improvise Jazz** de J. Aebersold.

c). Manuais de Teoría aplicada ao instrumento e exercicios, patróns de escalas, acordes, dicitacións, etc:

- **Guitarra, Teoría básica aplicada** de Lalo Carnota.
- **Incredible Scale Finder**, Hal Leonard guitar method. Editorial Hal Leonard.
- **A Modern Method for Guitar: 1-2-3 Complete** de W. Leavitt.
- **Cábalas con la Guitarra**, el secreto del arte de tocar de Gabriel Rosales.
- **Manual del Músico de Jazz** de Roberto Somoza.

Ao comezo de cada curso publicarase no taboleiro do Departamento de Corda Pulsada do Conservatorio Profesional de Música de Viveiro unha **lista das obras orientativas** para cada curso ou ciclo.

6. PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN E SEGUIMENTO DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

Os procedementos para que o departamento coordine, valore e revise o axeitado desenvolvemento das súas programacións didácticas, incluíndo esta, así como os seus resultados serán as reunións de Departamento: aproveitaranse para facer achegas, críticas, e calquera tipo de aportación sobre o funcionamento no día a día das programacións.

Ao longo do curso o Departamento de Corda Pulsada empregará as reunións para levar a cabo as seguintes actividades:

- Posta en común dos criterios indicados na programación.
- Análise dos resultados obtidos polos alumnos en función dos obxectivos en cada unha das audicións.
- Adaptación da programación segundo as necesidades específicas de cada un dos profesores.
- Ao remate do curso realizarase unha avaliación da programación en función dos obxectivos fixados e os resultados acadados.

7. PROCEDIMENTOS PARA REALIZAR A AVALIACIÓN INTERNA DO DEPARTAMENTO

O Departamento promoverá unha serie de reunións coa Comisión Pedagóxica, ao longo curso académico, co obxecto de acadar unha posta en común dos seus obxectivos, valoracións, avaliacións, seguimento da programación, etc..., atendendo ás impresións da cada un dos membros do Departamento e valorando o grao de comunicación, coordinación e efectividade do traballo acadado durante o curso, revisión do material, unificación nas posibles formas de abordar e ensinar os diferentes aspectos contidos da programación, así como calquera incidencia acontecida no marco da actividade académica, medidas de atención á diversidade, actuacións naqueles casos de non cumprir os obxectivos programados, etc.

Nas propias reunións do Departamento estableceranse os criterios a seguir e actuacións por parte de todo o profesorado do Departamento

8. ANEXOS

8.1. CRITERIOS PARA A OBTENCIÓN DOS PREMIOS DE FIN DE GRAO

Como norma xeral, para obter o premio de Fin De Grao atenderase ao disposto na *Orde do 10 de Marzo de 2009 pola que se regula o procedemento para a obtención de matrícula de honra e premio de fin de grao nas ensinanzas profesionais de música e danza*.

CALENDARIO DA PROBA DE FIN DE GRAO

Segundo o disposto nas Instrucións da Secretaría Xeral de Educación e Formación Profesional para a aplicación do Calendario do Curso 2021/2022 e a Orde do 19 de Maio de 2021 da Consellería de Cultura, Educación e Universidade, as probas para a concesión do Premio de Fin de Grao nas ensinanzas profesionais de Música e Danza non se realizarán despois da data do 10 de Xuño. O calendario destas probas será exposto públicamente nos meses de Maio-Xuño nos taboleiros de información xeral do Conservatorio, no taboleiro do Departamento e na páxina web do Conservatorio.

8.2. PROBAS DE ACCESO

CALENDARIO DAS PROBAS DE ACCESO

Segundo o disposto nas Instrucións da Secretaría Xeral de Educación e Formación Profesional para a aplicación do Calendario do Curso 2021/2022 e a Orde do 19 de Maio de 2021 da Consellería de Cultura, Educación e Universidade, as probas de acceso pasan a ter lugar no mes de Xuño. O calendario destas probas será exposto públicamente nos meses de Maio-Xuño nos taboleiros de información xeral do Conservatorio, no taboleiro do Departamento e na páxina web do Conservatorio.

As probas de acceso a outros curso de Grao Elemental e Profesional que non sexan os de 1º desenvolveranse no mes de Xuño, a partir do día 20 e de acordo co calendario específico elaborado polo centro.

► PROBAS DE ACCESO A 6º CURSO DE REPENTIZACIÓN E ACOMPAÑAMENTO DE GUITARRA ELÉCTRICA, GRAO PROFESIONAL

► CRITERIOS DE AVALIACIÓN

- Ler textos a primeira vista con fluidez e comprensión dunha dificultade acorde con este nivel.
- Memorizar e interpretar textos musicais empreñando a medida, articulación e fraseo adecuados ó seu contido.
- Interpretar obras de acordo cos criterios do estilo correspondente.
- Describir con posterioridade a unha audición os trazos característicos das obras escoitadas.
- Mostrar nos estudos e nas obras a capacidade de aprendizaxe progresiva individual.
- Actuar como membro dun grupo e manifestar a capacidade de tocar ao mesmo tempo que escoita e se adapta ao resto dos instrumentos.
- Interpretar unhas obras obrigadas polo departamento co fin de garantir unha obxectividade nas cualificacións.

► PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN E CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

O exame constará de dous apartados:

1. Proba instrumental: interpretaranse tres obras, estudos ou exercicios de repentización, acompañamento, lectura a primeira vista, etc, pertencentes á listaxe de bibliografía

adxunta e de estilos diferentes, das de memoria. Os alumnos están obrigados a presentar as partituras orixinais ao tribunal xunto con dúas fotocopias das mesmas.

2. Proba/s teórico-práctica/s para valorar os coñecementos de acordes, escalas e outras cuestións teóricas relacionadas coa repentización e o acompañamento.

Cada un dos exercicios anteriores puntuarase de cero a dez, tendo a obriga de obter un mínimo de cinco puntos en cada exercicio para superar a proba. A nota final será a ponderación dos exercicios cun valor do 70% a proba instrumental e un 30% as de coñecementos teóricos.

A cualificación é o resultado da proba realizada polo profesor da materia ou o tribunal disposto a tal efecto. Avaliarase a responsabilidade e rendemento do alumno, ademais de ter en conta os seguintes aspectos:

- Responsabilidade á hora de asumir o papel de membro dun grupo colectivo: preparación da labor propia, traballo persoal, afinación, anotacións pertinentes na partitura, material (partituras, etc...).
- Rendemento da agrupación: obxectividade e coidado da interpretación.
- Rendemento persoal dentro da agrupación, adecuación de planos sonoros e control do son.

Para avaliar o grao de dominio no aprendizaxe do programa estableceranse tres niveis:

1. Lectura e dixitación: O alumno/a domina ritmicamente a obra, utiliza unha dixitación adecuada, é capaz de unha primeira interpretación aínda que non consegue a suficiente soltura nas pasaxes mais complicados.

2. Dominio técnico: Mediante o estudo individualizado e racional das pasaxes de maior dificultade, utilizando en caso necesario exercicios ou estudos complementarios, cos cales o alumno/a alcance un dominio dos aspectos da mecánica instrumental da obra e ser capaz dunha interpretación fluída da mesma.

3. Dominio interpretativo: O alumno/a consegue unha interpretación musicalmente expresiva e coherente cos aspectos estilísticos (articulación, dinámica, tempo, fraseo e sonoridades apropiadas) interpretando en público e gozando da música que toca.

A expresión do nivel alcanzado será obxecto das seguintes cualificacións e súas correspondencias, sendo representadas numericamente, sen empregar decimais, e nunha escala de 1 a 10:

- Insuficiente: 1, 2, 3 ou 4.
- Aprobado: 5.
- Ben: 6.
- Notable: 7 ou 8.
- Sobresánte: 9 ou 10.

► BIBLIOGRAFÍA

A selección seguinte inclúe temas, estudos e obras recomendadas para os cursos 5º e 6º, a escoller de acordo ao nivel esixido para cada un:

a). Estudos, temas e exercicios de Progresións de acordes e análise de liñas harmónicas:

Estudos e exercicios incluídos nos libros e manuais:

- **Nothin' But Blues** de J. Aebersold.
- **Berklee Practice Method: Guitar. Get Your Band Together** de Larry Baione.
- **The Beatles' Complete. Songbook.** Antoloxía de tódalas súas cancións.
- **Begginig Jazz Guitar** de Alan de Mause.
- **Bossa Nova Songbook** de Almir Chediak.
- **Jazz Guitar** de J. Schroedl.
- **Jazz-Rock Fusion** de Mark Hulls.
- **Jazzin' The Blues** de John Ganapes e David Ross.
- **The II-V7-I progression** de J. Aebersold.
- **Latin Guitar** de Bruce Buckingham.
- **Joe Pass Guitar Method** de Joe Pass.
- **Guitar Etudes** de Pat Metheny.
- **Great Jazz Standards, Anthology for guitar** de Fred Sokolow.
- **Great Standards of Duke Ellington** de Fred Sokolow.
- **The Real Book.** Antoloxía de estándares do Jazz, dous volúmenes.
- **The Real Rock Book.** Antoloxía de estándares do rock e o pop, dous volúmenes.
- **The Easy Real Book.** Fakebook (Antoloxía de estándares fáciles)
- **Major & Minor Key, Learn to Improvise Jazz** de J. Aebersold.
- **The European Real Book** Antoloxía de estándares europeos.
- **The Real Songbook: Bossa Nova, Brazilian Jazz Real Book.** Estándares brasileiros.
- **Antonio Carlos Jobim (for guitar tab).** Wise Publications.
- **Duke Ellington Jazz Guitar.** 15 sensational songs. Ed. Hal Leonard.
- **Manual del Músico de Jazz,** de Roberto Somoza.

b). Estudos de Lectura, Escalas, Posicións e Lectura a primeira vista:

Estudos incluídos nos libros e manuais:

- **Reading Studies for guitar** de W. Leavitt.
- **Melodic Rhythms for guitar** de W. Leavitt.
- **Advanced Reading Studies for Guitar** de W. Leavitt.
- **Guitar Etudes** de Pat Metheny.
- **A Modern Method for Guitar: 1-2-3 Complete** de W. Leavitt.
- **Cábalas con la Guitarra,** el secreto del arte de tocar de Gabriel Rosales.
- **Jazz Guitar** de J. Schroedl.
- **Jazzin' The Blues** de John Ganapes e David Ross.
- **Joe Pass Guitar Chords.** Ed. MelBay.

- **The II-V7-I progression** de J. Aebersold.
- **Major & Minor Key, Learn to Improvise Jazz** de J. Aebersold.

c). Manuais de Teoría aplicada ao instrumento e exercicios, patróns de escalas, acordes, dixitacións, etc:

- **Guitarra, Teoría básica aplicada** de Lalo Carnota.
- **Incredible Scale Finder**, Hal Leonard guitar method. Editorial Hal Leonard.
- **A Modern Method for Guitar: 1-2-3 Complete** de W. Leavitt.
- **Cábalas con la Guitarra**, el secreto del arte de tocar de Gabriel Rosales.
- **Manual del Músico de Jazz** de Roberto Somoza.

CONVOCATORIAS

- Convocatoria de Xuño; a celebrar no mes de Xuño, datas a determinar.

Segundo o disposto nas Instrucións da Secretaría Xeral de Educación e Formación Profesional para a aplicación do Calendario do Curso 2021/2022 e a Orde do 19 de Maio de 2021 da Consellería de Cultura, Educación e Universidade, as probas de acceso pasan a ter lugar no mes de Xuño. O calendario destas probas será exposto públicamente nos meses de Maio-Xuño nos taboleiros de información xeral do Conservatorio, no taboleiro do Departamento e na páxina web do Conservatorio.

As probas de acceso a outros curso de Grao Elemental e Profesional que non sexan os de 1º desenvolveranse no mes de Xuño, a partir do día 20 e de acordo co calendario específico elaborado polo centro.

O Conservatorio de Música de Viveiro publicará nos taboleiros públicos do centro as datas de realización das probas e matrícula correspondentes cunha antelación suficiente.

A proba en calquera das dúas convocatorias de consistirá na presentación do programa básico correspondente (TRES obras, estudos ou exercicios de repentización, acompañamento, lectura a primeira vista, etc). **O alumno deberá, pola súa conta, ocuparse da asistencia e participación dos demais membros do grupo.** De non ser así, o Departamento de Corda Pulsada do Conservatorio de Viveiro non terá a obriga en ningún caso de achegar músicos acompañantes. Así mesmo, **non se admitirán a exame obras fóra do programa oficial do centro (o mesmo que figura na programación da materia de Conxunto)**, coa única excepción de obras que o tribunal ou o profesor da materia determine como obras de acordo ao nivel esixido.

8.3. BIBLIOGRAFÍA XERAL

- **LEAVITT, William.** *A Modern method for guitar* (edición en castellano). Vol. 1 (Iniciación), vol.2 (intermedio), vol. 3 (avanzado) Ed. Berklee Press.
- **LEAVITT, William.** *Reading Studies for guitar.* Berklee Press Publications.
- **LEAVITT, William.** *Melodic Rhythms for guitar.* Ed. Berklee press.
- **LEAVITT, William.** *Advanced reading studies for guitar.* Ed. Berklee press.
- **LEAVITT, William.** *Classical studies for pick-style guitar.* Ed. Berklee Press.
- **THE REAL ROCK BOOK.** Fakebook.
- **THE REAL BOOK.** Fakebook.
- **METHENY, PAT.** *Guitar Etudes. Warm up exercises.* Ed. Hal Leonard.
- **ROSALES, Gabriel.** *Cábalas con la guitarra: el secreto del arte de tocar.* Ed. SGAE.
- **GANAPES, John.** *Blues Licks you can use,* para guitarra. Ed. Hal Leonard.
- **GANAPES, John.** *Blues you can use,* para guitarra. Ed. Hal Leonard.
- **GANAPES, John.** *More blues you can use,* guitarra. Ed. Hal Leonard
- **GANAPES, John.** *Jazzin' the blues: A complete guide to learning the jazz blues guitar.* Ed. Hal Leonard.
- **RUBIN, Dave.** *Power Trio Blues Guitar.* Ed. Hal Leonard.
- **FARIA, Nelson.** *The Brazilian Guitar Book.* Ed. Sher Music.
- **JOHNSON, Charlton:** *Swing & Big Band Guitar: Four-To- The-Bar comping in the style of Freddie Green.* Ed. Hal Leonard
- **SOKOLOW, Fred.** *Great jazz standards of Duke Ellington for guitar.* Ed. Warner BROS/Alfred.
- **SOKOLOW, Fred.** *Great jazz standards anthology for guitar.* Ed. Warner BROS/Alfred.
- **SOKOLOW, Fred.** *Rockabilly Guitar.* Hal Leonard.
- **GANTER, Philippe.** *10 guitar hits pour guitare seule.* Ed. I. D. MUSIC
- **MORGEN, Howard.** *The Gershwin collection for solo guitar.* Ed. Warner BROS.
- **HERRERO, Agustín e outros.** *Guitar training session,* varios volúmenes monográficos de diversos estilos en versión de rítmica y solos: Jazz, Blues, Rock, Hard Rock, Funk, “unplugged”.
- **BAIONE, Larry.** *Berklee Practice Method, Guitar.* The Berklee Faculty. Berklee Press.
- **BAIONE, Larry.** *A Modern Method For Guitar, Jazz Songbook. Vol.1.* Berklee Press.
- **HOUGHTON, Steve; WARRINGTON, Tom.** Alfred. *MasterTracks Fusion.* (inc. CD). *Instrument.: guitar.*
- **WARRINGTON, Tom.** *MasterTracks Latin.* (inc. CD). *Instrument: Guitar*
- **AEBERSOLD, Jamey.** *A new approach to jazz improvisation.* Serie de más de 100 volúmenes en formato de partitura e “play-a- long”. Jamey Aebersold Jazz, Inc.
- **LIPSIUS, Fred.** *Reading key jazz rhythms,* guitar. Advance Music.
- **SNIDERO, Jim.** *Jazz conception.* 21 solo etudes, guitar. Advance Music.
- **SNIDERO, Jim.** *Easy jazz conception,* guitar. Advance Music.
- **OAKES, David:** *Music reading for guitar.* Ed Hal Leonard.
- **METHENY, Pat.** *Songbook.* (FakeBook). Hal Leonard.
- **OAKES, David:** *Music Reading For Guitar.* Ed. Hal Leonard.
- **FORD, Robben:** *Playin' The Blues* (Italiano, Spagnolo). Ed. Carish.
- **FORD, Robben:** *The Blues And Beyond.* Ed. Warner Bross.
- **FORD, Robben:** *Blues For Guitar.* Ed. Hal Leonard.

- **FORD, Robben:** *Rhythm Blues For Guitar*. Ed. Hal Leonard.
- **TROVATO, Steve:** *Basic Blues Guitar*. Ed. Hal Leonard.
- **HOWARD, Paul:** **Inicio** *Guitarra Rock: El método completo de guitarra*. ed.: Music Distribución. **Nivel Intermedio** *Guitarra Rock*. Ed. Carish. *Master Guitarra Rock*.
- **STANG, Aarón.** *Guitar Rock Shop One*. Ed. I.M.P.
- **McERLAIN, Jeff.** *Técnicas De Guitarra Rock*. Ed. Music Distribución.
- **JOHANSSON, K.G.** *Real Rock Book 1*. Ed. Warner Chappell Scandinavia
- **JOHANSSON, K. G. Hjortek, Jans.** *Real Rock book 2*. Ed. Warner Chappell Scandinavia.
- **THE EUROPEAN REAL BOOK:** the best in contemporary from europe. “C” Version. Ed. Sher Music
- **THE NEW REAL BOOK, THE LATIN REAL BOOK** e outros libros de repertorio de música moderna en formato “fake book”.
- **HANSON, Paul.** *Shred guitar. Contemporary guitar series*. Ed. Warner Bros. Publications.
- **FISHER, Jody:** *The complete jazz guitar method. Mastering chord/melody*. Ed. Alfred publishing Co. Inc.
- **FISHER, Jody:** *The complete jazz guitar method. Mastering jazz guitar improvisation*. Ed. Alfred publishing Co., Inc.
- **DE MAUSE, ALAN.** *Beginning Jazz Guitar*. Amsco Publications.
- **FISHER, Jody:** *The complete jazz guitar method. Intermediate jazz guitar*. . Ed. Alfred publishing Co., Inc.
- **KELLY, Jim:** *Guitar workshop*. Ed. Berklee Press.
- **KELLY, Jim:** *More guitar workshop*. Ed. Berklee Press.
- **GALINDO, Patricio.** *Método Completo de Guitarra Eléctrica*. Editorial Guillermo LLuquet (Valencia).
- **KOCH, Greg.** *Lead Licks*. Hal Leonard Ed.
- **KOCH, Greg.** *Rhythm Riffs*. Hal Leonard Ed.
- **NEELY, Blake/SCHROEDL, Jeff.** *Chords & Scales for Guitar*. Hal Leonard Ed.
- **SCHROEDL, Jeff.** *Jazz Guitar*. Hal Leonard Ed.
- **HULS, Mark.** *Jazz-Rock Fusion*. Hal Leonard Ed.
- **CHEDIAK, Almir.** *Bossa Nova Songbook*. Serie de varios volúmenes. Lumiar Editora (Brasil).
- **PASS, Joe.** *Guitar Method*. Chappell Music Co./Hal Leonard Ed.
- **HAL LEONARD’S Incredible Scale Finder.** Suplemento sobre escalas, guía fácil. Hal Leonard Ed.
- **HAL LEONARD’S Incredible Chord Finder.** Suplemento sobre acordes, guía fácil. Hal Leonard Ed.
- **CARNOTA, Lalo.** *Guitarra Eléctrica, Teoría básica aplicada*. Xunta de Galicia.
- **AEBERSOLD, Jamey.** *Learn To Improvise Jazz*, Volumen 24 da serie “Play-A-Long” de J. Aebersold.
- **AEBERSOLD, Jamey.** *The II-V7-I Progression*, Volumen 3 da serie “Play-A-Long” de J. Aebersold.
- **AEBERSOLD, Jamey.** *Nothin’ But Blues*, Volumen 2 da serie “Play-A-Long” de J. Aebersold.
- **AEBERSOLD, Jamey.** *Como improvisar Jazz y tocar*. Volumen 1 da serie Play-a-long.
- **SOMOZA, Roberto.** *Manual del músico de Jazz. Dos Acordes*.
- **RICKER, Ramon.** *The Ramon Ricker Improvisation Series: Blues*.
- **HAERLE, Dan.** *The Jazz Language*.

- **MOLINA, Antonio.** *La guitarra del blues.* Ediciones APMúsica.
- **MAIRANTS, Ivor.** *Famous Jazz Guitar Solos.* Hal Leonard.
- **Adrian Ingram's COOL BLUES & HOT JAZZ GUITAR** (Alfred 5208A)
- **Herb Ellis' JAZZ GUITAR METHOD** (Alfred):
 - **Rhythm Shapes.**
 - **All The Shapes You Are.**
 - **Swing Blues.**

Novas Tecnoloxías e Internet:

- Programa e arquivos **GUITAR PRO/BASS PRO.** Arquivos dixitais de partituras dos temas recomendados para o Grao Elemental. Estes arranxos deben ser sempre examinados polo profesor antes da súa aplicación na aula. Pode que moitos destes arranxos non sexan adecuados ao nivel esixido en cada curso.
- Programa **BAND IN A BOX** (acompañamentos, secuenciación, composición).
- Programa **SIBELIUS** (editor de partituras).

Outros libros referidos á relación Corpo-instrumento:

- **AZAGRA RUEDA, Virginia.** *La Salud del Guitarrista.* Guía para estudar sen esforzo, previr lesións e mellorar o rendemento. Serie Didáctica, Acordes Concer.